

Rapport från projektet

Avelsseminarium Mälardalen

Syftet är att bidra till en ökning av antalet professionellt satsande fullblodsuppfödare i Sverige. Det sker vid ett tvådagarsseminarium där goda exempel visas med hjälp av svenska och utländska föreläsare och experter.

Bakgrunden är den kraftigt minskade fölproduktionen under senare år. Efter att fölproduktionen stadigt legat över 400 föl under flera år, gick den 2004 ned till 336 föl och preliminärt 299 föl för 2005. Seminariet skall även spegla de ändrade villkoren för offentlig avelsvärdering.

Projektägare är Svensk Galopp, Hästsportens Hus, 161 89 Stockholm.

Kontaktperson är generalsekreterare Björn Eklund, 08-627 22 16,

bjorn eklund@galoppsport.se

Intressanta rön och nya idéer vid avelsseminarium

Trettio uppfödare och andra avelsintresserade personer sammanträdde på Krusenbergs Herrgård utanför Uppsala för ett tvådagars avelsseminarium den 17-18 november, som bekostades av statliga medel från Jordbruksverket genom ett projekt för "Livskraftigt hästföretagande".

Svensk Galopps generalsekreterare Björn Eklund höll i arrangemangen tillsammans med Helena Gärtner och Sofia Johansson, och trion gjorde ett utmärkt jobb, där inte minst valet av lokaler var femstjärnigt och föreläsarna lägst av samma valör.

Björn Eklund själv redovisade siffror från svensk och utländsk avel samt presenterade nyheter som ny hingstkatalog, ny form för avelsvärdering samt EUs nya tävlingsdirektiv.

Stoets betydelse minskar

Den amerikanske konsulten och blodslinjeexperten **Bill Oppenheim**, verksam på Thoroughbred Daily News i Skottland, deltog under båda dagarna och talade bland annat om de nya trenderna internationellt, och menade att det har skett stora förändringar inom hästindustrin avseende hur köparna väljer häst.

Toppingstarna, som tidigare betäckte mellan 50 och 100 ston, betäcker nu uppåt 200 ston per säsong, vilket gör att kvaliteten på stona som tas emot har sänkts.

Det faktum att hästantalet har femdubblats på de senaste 50 åren gör att stofamiljerna har "spätts ut" så att det inte längre fästs lika stort avseende vid dessa. Köpare av åringar tittar på två saker, menar Oppenheim: Fadershingst och utseendet på åringen själv, medan modernnet i stort sett lämnas därhän.

Köpare av avelsston i sin tur tittar på stoets exteriör och prestationer, och mycket litet på härstamningen.

Amerikanen underströk också att det är skillnad på att föda upp för att sälja eller att föda upp för att tävla med produkten, och påpekade att många sunda individer (som blir goda

tävlingshästar) betingar skamligt låga priser medan de med mest fashionabel härstamning kanske blir stående i stallet som en dyrbar staty.

Nya räknesätt

Ett gammalt mått på en avelshingsts kvalitet är att räkna procentuella Stakes-vinnare. Tidigare var det minst 10 % Stakesvinnare man ville se, men nu när avkommorna är så många fler och avelsstona inte alla är kapabla till att producera Stakesvinnare, får man se 6 % som motsvarande mått. Man får helt enkelt ställa om vissa parametrar när man bedömer hingstarna numera.

Nya banunderlag

En annan sak som kan komma att ställa tidigare fakta på huvudet är införandet av skallvädansbanor. På flera håll i USA, bland annat i Keeneland, har man infört dessa syntetiska banor i stället för dirtrack och därvid minskat olyckstillbudet med skadade hästar i träning och tävling med hela 80 %. I Kalifornien har man beslutat att alla galoppbanor av en viss storlek skall ha bytt till detta underlag senast 2008. Vidare har det visat sig att gräshästar presterar utmärkt på de syntetiska banorna jämfört med sandbanorna. Detta kan innebära att hingstar som tidigare lämnat typiska "gräshästar" plötsligt får en större marknad. Bill Oppenheim avslutade sitt anförande med att rekommendera viss inavel på Northern Dancer, men att då gärna ta en hingst från en annan gren av hingstlinjen än den man redan har i stoet.

Genernas betydelse

Dr Matthew Binns från Royal Veterinary College i London talade om gener och om vilka slutsatser man kan dra av en hästs härstamning. Genernas betydelse för hästens prestation på galoppbanan uppskattade han till ca 35 %, resten är miljö (uppfödning, träning, etc).

Han menade också att linjeavel är överskattat, eftersom de förfäder som kommer längre bort än tredje generationen har bidragit mycket litet till individens genuppsättning. Det finns en närmast oändlig kombination av arvsanlag som föräldrarna kan lämna till avkomman, vilket gör varje föl unikt.

Matthew liknade detta vid att dra i en "enarmad bandit" – varje omgång blir helt olik den första och därför kan man gott pröva samma hingst ännu en gång till sitt sto, även om den första avkomman inte blev någon jackpot, eftersom man kommer att få en helt annan uppsättning gener på nästa försök. Man strävar efter det bästa genetiska urvalet men inte förrän avkomman tävlar har man svaret på vad man har fått.

Kapacitet och skador

Som genforskare har Matthew Binns varit intresserad av att hitta de gener hos fullbloden som predisponerar för sjukdom och skador, för att se om dessa skulle gå att avla bort och man på så vis skulle få en friskare hästras. Men under arbetets gång har han kommit fram till att det kanske är just dessa faktorer som utgör själva förutsättningen för att hästarna skall kunna springa så fort.

Som exempel nämnde han fullblodets lätta skelett, som kanske är lättast att bryta på de hästar som är snabbast, och att de som blöder mest kanske har de tunnaste luftvägarna som är bäst lämpade för maximal syreupptagning.

Om man kunde hitta dessa gener så skulle dessa hästar därför inte tas ur träning eller avel, men man skulle råda tränare och dess veterinärer att hålla extra noga koll på dessa, lite skörare men kanske desto mer kapabla hästar. Om man däremot kunde utesluta dem helt, skulle man kanske få en sund häst, som dock var ganska långsam.

Binns snuddade vid AI och kloning av hästar och medgav att han som genforskare är fascinerad av dessa möjligheter, men att all manipulation av denna typ väcker många frågor av bl a etisk, ekonomisk och djurskyddscharaktär.

Nya idéer

Under seminariet genomfördes också grupparbeten av deltagarna, som fick besvara frågor om Svenskprogrammet och dess utformning samt även komma med egna förslag. Deltagarna var ense om att nuvarande Svensksegerbonus skall få vara kvar, men man diskuterade många olika varianter på belopp och tidsgränser.

Mot bakgrund av de vikande fölsiffrorna diskuterade man den tyska modellen, där man 1994-2000 tillät import av stoföl som fick räknas som inhemsakuppfödda på vissa villkor. Tanken var att tillföra landet nytt blod, och att dessa ston senare skulle sättas i aveln.

I Sverige skulle man kunna anamma idén efter de egna förutsättningarna och sätta upp ett regelverk som förhindrar missbruk. Detta skulle också länkas till en långsiktig plan för att öka antalet tävlingstillfällen för ston, även de som hamnar snäppet under eliten.

En annan idé som lades fram var att ha en Breeders' Trophy-serie där det är moderstoet som ansluts i stället för fadershingsten. Detta skulle tillåta även moderlivsimporter att komma in i loppet.

Man avslutade med att besluta att tillsätta en arbetsgrupp med representanter från Svensk Galopp och Svenska Fullblodsavelsföreningen som kommer att titta närmare på dessa frågor.

Text

Nadja Bellander

nadja.bellander@telia.com